

Synonyms in the European genus complex *Stenoptilia-Platyptilia* and the reestablishment of *Stenoptilia arvernica* (DE PEYERIMHOFF, 1875) (Lepidoptera : Pterophoridae)

C. GIELIS

Abstract. Synonyms in the European genus complex *Stenoptilia-Platyptilia* and the reestablishment of *Stenoptilia arvernica* (DE PEYERIMHOFF, 1875) (Lepidoptera : Pterophoridae)

After having studied the type specimens of a large number of European species from the genus complex *Stenoptilia-Platyptilia*, the synonymy of *Platyptilia lantanadactyla* AMSEL, 1951; *Platyptilia brunneodactyla* D. LUCAS, 1955; *Platyptilia chapmani* TUTT, 1896; *Platyptilia leucorrhyncha* MEYRICK, 1902 and *Stenoptilia megalochra* MEYRICK, 1927 is established. *Stenoptilia arvernica* (DE PEYERIMHOFF, 1875) is reestablished as a good species, of which *Stenoptilia grandis* CHAPMAN, 1908 is considered as a junior subjective synonym.

Samenvatting. Synoniemen in het Europese genuskompleks *Stenoptilia-Platyptilia* en herwaardering van *Stenoptilia arvernica* (DE PEYERIMHOFF, 1875) (Lepidoptera : Pterophoridae)

Na het bestuderen van type-ekemplaren van een groot aantal Europese soorten uit het genuskompleks *Stenoptilia-Platyptilia*, wordt de synoniemie van *Platyptilia lantanadactyla* AMSEL, 1951; *Platyptilia brunneodactyla* D. LUCAS, 1955; *Platyptilia chapmani* TUTT, 1896; *Platyptilia leucorrhyncha* MEYRICK, 1902 en *Stenoptilia megalochra* MEYRICK, 1927 vastgesteld. *Stenoptilia arvernica* (DE PEYERIMHOFF, 1875) wordt als een bona species erkend, waarbij *Stenoptilia grandis* CHAPMAN, 1908 als een jonger subjectief synoniem wordt voorgesteld.

Résumé. Synonymes dans le complexe générique européen *Stenoptilia-Platyptilia* et revalidation de *Stenoptilia arvernica* (DE PEYERIMHOFF, 1875) (Lepidoptera : Pterophoridae)

Après étude des exemplaires type de nombreuses espèces européennes du complexe générique *Stenoptilia-Platyptilia*, la synonymie de *Platyptilia lantanadactyla* AMSEL, 1951; *Platyptilia brunneodactyla* D. LUCAS, 1955; *Platyptilia chapmani* TUTT, 1896; *Platyptilia leucorrhyncha* MEYRICK, 1902 et *Stenoptilia megalochra* MEYRICK, 1927 est établie. *Stenoptilia arvernica* (DE PEYERIMHOFF, 1875) est reconnue comme bonne espèce et *Stenoptilia grandis* CHAPMAN, 1908 est considérée comme synonyme subjectif plus récent.

Gielis, C. : Mr. Haafkenstraat 36, NL-4128 CJ Lexmond, Netherlands.

While studying the Pterophoridae of Europe I noticed that the original descriptions do not always provide the necessary diagnostic characters. This was especially striking in some insects described by MEYRICK, from Switzerland and the Balkans, not recorded since. Furthermore, the French species *Stenoptilia arvernica* (DE PEYERIMHOFF) formerly synonymized with *Stenoptilia coprodactyla* STANTON, was puzzling me. This problem obliged me to study the type specimens of most European insects from the genus complex *Stenoptilia-Platyptilia*. While visiting the Museums of Paris (MNHN) and London (BMNH) a large number of types as well as the available genitalia slides were photographed. After comparing all that material I have established the following synonyms :

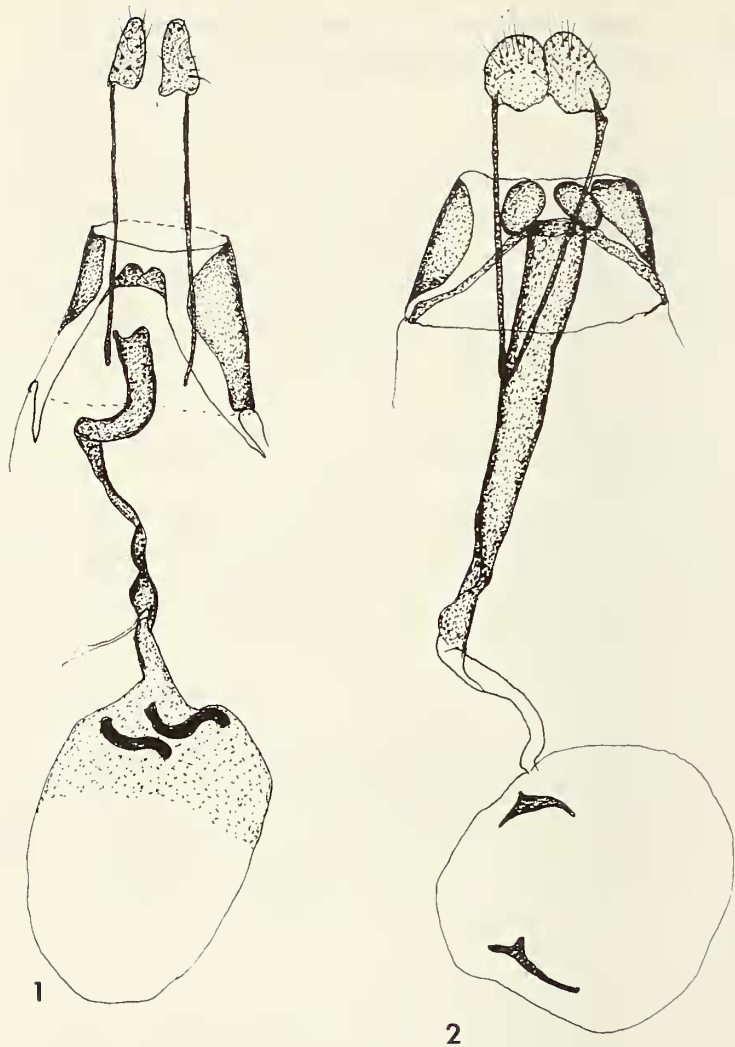

Fig. 1 : *Lantanophaga pusillidactyla* (WALKER, 1864). Maroc, Rabat, Jardin d'essai, 20.VII.1953, e.l. *Lantana*, leg. Ch. RUNGS, coll. MNHN, prep. GIELIS 1670. (Among specimens in the type series of *Platyptilia lantanadactyla* AMSEL, 1951, of same locality).

Fig. 2 : *Platyptilia calodactyla* (DENIS & SCHIFFERMÜLLER, 1775). Switzerland, Saas, 5500 ft., 18.VIII.[19]00, leg. MEYRICK, Holotype *P. leucorrhyncha* MEYRICK, Prep. Pyr. 15425 B.M., coll. BMNH.

Fig. 3 : *Platyptilia isodactyla* ZELLER, 1852. Maroc, not dated, leg. LE CERF, coll. MNHN, prep. GIELIS 1669. (Among specimens in the type series of *Platyptilia brunneodactyla* D. LUCAS, 1955).

***Lantanophaga pusillidactyla* (WALKER, 1864) (fig. 1)**

Oxyptilus pusillidactylus WALKER, 1864. *Cat.Lep.B.M.N.H.* 30 : 933. Holotype, female, Jamaica, not dated, purchased from Gosse. (BMNH) [examined].

Platyptilia lantanadactyla AMSEL, 1951. *Bull.Soc.Sci.nat.Maroc* 31 : 66. Holotype, male, Maroc, Rabat, Jardin des Plantes, 19.XII.[19]49, e.l. *Lantana* flowers, AMSEL (MNHN). [examined]. **syn. nov.**

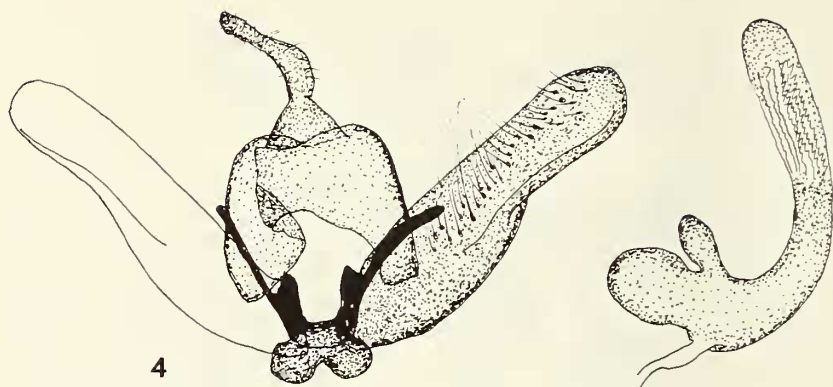

Fig. 4 : *Platyptilia pallidactyla* (HAWORTH, 1811). Norway, Tromsø, Elvenaes. 4-9.VIII.1896. Holotype *P. chapmani* TUTT, Prep. Pyr. 14162 B.M., coll. BMNH.

Remarks : AMSEL illustrates in his publication a line drawing of the male genitalia of the holotype. The genitalia of a female (prep. GIELIS 1670) are illustrated in fig. 1. Comparison of both WALKERS and AMSELS types showed no differences. The species has a tropical distribution and I have seen insects from : Morocco, Canary Islands, Madeira, Côte d'Ivoire, Nigeria, Seychelles, New Hebrides, Ceylon, India (Nilgiri district), Grenada and Jamaica. In literature : Hawaii (ZIMMERMAN, 1958).

***Platyptilia calodactyla* (DENIS & SCHIFFERMÜLLER, 1775) (fig. 2)**

Alucita calodactyla DENIS & SCHIFFERMÜLLER, 1775. *Ank.Syst.Verz.Schmetterl.Wien.Geg.* : 146. Holotype, Austria [Lost].

Platyptilia leucorrhyncha MEYRICK, 1902. *Entomologist's mon.Mag.* 38 : 217. Holotype, female, Switzerland, Saas, 5500 ft., 18.VIII.[19]00, MEYRICK, Prep. Pyr. 15425 B.M. (BMNH) [examined] (fig. 2). **syn. nov.**

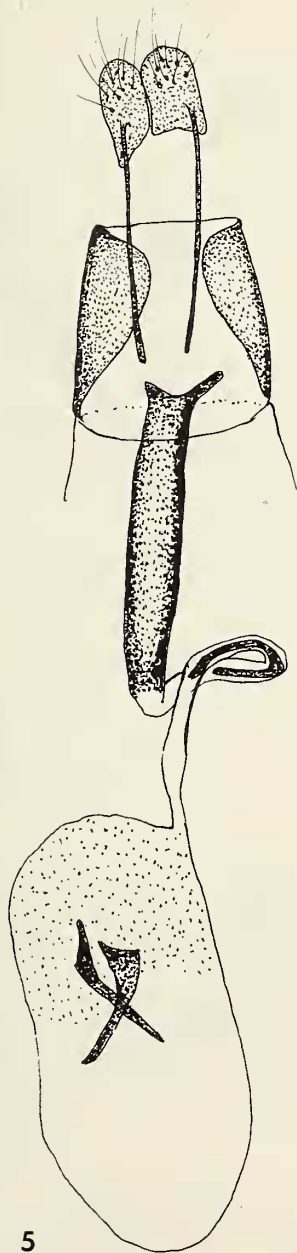
Remarks : In his description MEYRICK mentions the characteristic colour of the species. This is an almost literal translation of the original description : «Dunkelbraun und Orangengelb gemischtes Geistchen».

***Platyptilia isodactyla* ZELLER, 1852 (fig. 3)**

Platyptilia isodactyla ZELLER, 1852. *Linn.Ent.* 6 : 328. Holotype, male, England, coll. STANTON (BMNH) [examined].

Platyptilia brunneodactyla D. LUCAS, 1955. *Bull.Soc.Sci.nat.phys.Maroc* 35 : 253. Holotype, male, Maroc, Moyen Atlas, Forêt de Jaba, 22.VI.1950, coll. BUCKWELL (MNHN) [examined]. **syn.nov.**

Remarks : The external characters of the specimens present are those of a poorly marked *P. isodactyla* ZELLER. Illustrated (fig. 3) are the female genitalia of a paratype (prep. GIELIS 1669). This species is relatively rare, but nevertheless rather widespread through Europe.

5

Fig. 5 : *Stenoptilia manni* ZELLER, 1852. Bulgaria, Rila Kloster, VIII.[19]11, Lectotype *S. megalochra* MEYRICK, Prep. Pyr. 15426 B.M., coll. BMNH.

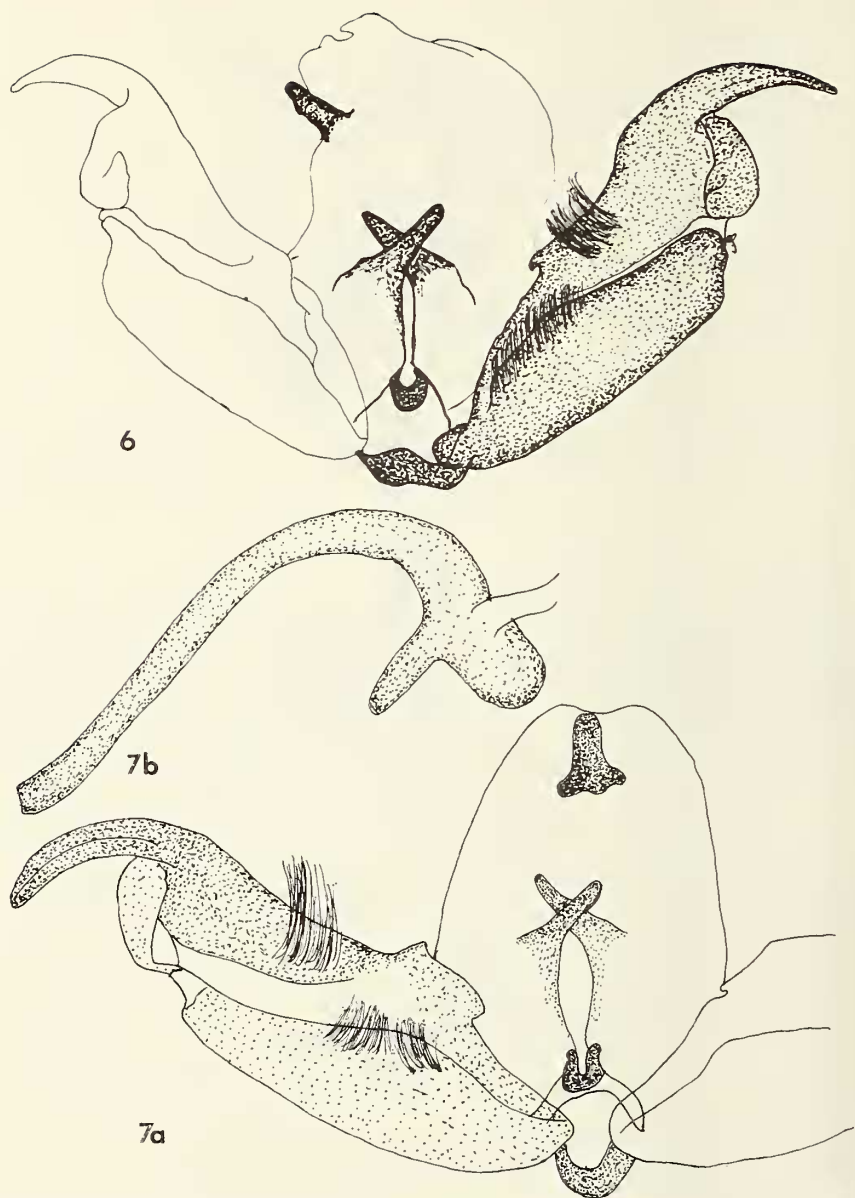

Fig. 6-7 : *Stenoptila arvernica* (DE PEYERIMHOFF, 1875).

6. France. Auvergne, not dated, Holotype *Mimaesoptilus arvernica* DE PEYERIMHOFF, prep. P. VIETTE no. 3846, coll. MNHN;

7. France, Hautes Alpes, Larche, 6000 ft., 23.VIII.1905, Holotype *S. grandis* CHAPMAN, Prep. Pyr. 15423 B.M., coll. BMNH.

Platyptilia pallidactyla (HAWORTH, 1811) (fig. 4)

Alucita pallidactyla HAWORTH, 1811. *Lepidopterae Britannicae* 3 : 478. Type, England [probably lost].

Platyptilia chapmani TUTT, 1896. *Entomologist's Rec.J.Var.* 8 : 293. Holotype, male, Norway, Tromsø, Elvenaes, 4-9.VIII.1896, Prep. Pyr. 14162 B.M. (BMNH) [examined]. syn. nov.

Remarks : The insect is of a greyish colour and is smaller than the West and Central European specimens of the typical form. The genitalia (fig. 4) however show no differences. Common in North, Central and Western Europe.

Stenoptilia manni ZELLER, 1852 (fig. 5)

Stenoptilia manni ZELLER, 1852. *Linn.Ent.* 6 : 375-376. Holotype, male, Turkey, Brussa, VII, MANN (BMNH) [examined].

Stenoptilia megalochra MEYRICK, 1927. *Exotic Microlepidoptera* 3 : 570. Lectotype, female (here designated), Bulgaria, Rila Kloster, VIII.[19]11, Prep. Pyr. 15426 B.M. (BMNH) [examined]. syn. nov.

Remarks : It is in a way amazing that MEYRICK described this species and gave it the characters fitting *S. manni* ZELLER, while he does not mention this species. On the other hand he clearly describes the differences with *S. pterodactyla* LINNAEUS, a species he knows and which occurs in England. Although there are some traces of markings in the lectotype, the wing-form and the absence of dark dots in the fringes are evident. Moreover the genitalia (fig. 5) are of the *manni* type. The species occurs in the Balkans and through Asia Minor eastwards.

Stenoptilia arvernica (DE PEYERIMHOFF, 1875) (stat. nov.) (fig. 6, 7)

Mimaesoptilus arvernica DE PEYERIMHOFF, 1875. *Petites Nouv.Ent.* 129 : 515-516. Holotype, male, France, Auvergne, not dated, Genit. P. VIETTE no. 3846 (MNHN) [examined].

Stenoptilia grandis CHAPMAN, 1908. *Trans.ent.Soc.London* (1908) : 317-320, pl. 14-17. Holotype, male, France, Alps, Larche, 6000 ft., 23.VII.1905, e.l. *Gentiana lutea*, CHAPMAN, Prep. Pyr. 15423 B.M. (BMNH) [examined]. syn. nov.

Remarks : After having seen both species I thought it a pity to find the type of *S. arvernica* DE PEYERIMHOFF a little worn. There is however the very characteristic oblique pale marking in the first lobe of the forewing. This reaches from the middle of the dorsum of the first lobe to the apex. The examination of the genitalia (fig. 6) showed the tegumen to be rounded and not, as in its supposed synonym *S. coprodactyla* STAINTON, with lateral membranous projections. It appeared to be identical with what was known as *S. grandis* CHAPMAN (fig. 7). For this reason I reestablish *S. arvernica* (DE PEYERIMHOFF) as a good species and consider *S. grandis* CHAPMAN as a junior subjective synonym.

Acknowledgements

I wish to thank Dr G. LUQUET of the MNHN (Paris) and Mr M. SHAFFER of the BMNH Microlepidoptera Section (London) for their help in studying the type material, leading to this publication. I would also like to thank Drs H.W. VAN DER WOLF for correcting the English text. This study was made

possible through a grant of the Uyttenboogaart-Eliassen Stichting, Amsterdam, Netherlands.

Bibliography

Zimmerman, E.C., 1958. Insects of Hawaii 8 : *Lepidoptera* : *Pyraloidea* 1-VIII, 1-456, Honolulu.

Korte mededelingen

Rheumaptera cervinalis SCOPOLI (Lepidoptera : Geometridae)

Door het artikel van A. RIEMIS (*Phegea* 15 : 191-193) begon ik eraan te twijfelen of mijn dieren van *Triphosa dubitata* L. wel juist gedetermineerd waren, aangezien in de woonwijk 'De Vlierkouter' in Hamme (Oost-Vlaanderen) sinds vijftien jaar *Mahonia aquifolium* in verschillende voortuintjes is aangeplant. Inderdaad, drie opgezette eksemplaren behoren tot *Rheumaptera cervinalis* SCOPOLI. Deze spanners werden telkens toevallig aangetroffen rustend op een muur op 10.IX.1984, 10.V.1985 en 24.IV.1987. Tot nu toe werden geen lichtvangsten verricht in deze woonwijk zodat we hoopvol uitkijken naar het voorjaar van 1988.

Ondertussen had ik wel in 1987 in functie van mijn skriptie ('Dag- en nachtvlinders in Hamme') in andere gebieden een lichtval geplaatst. Zo vonden we ook in het natuurgebied 'De Bunt' in Hamme op 10.VIII.1987 een mannetje van *R. cervinalis* in de lichtval. Gezien de soms nogal rare vliegtijden en teneinde de juistheid van de determinaties te kunnen bewijzen, werden genitaalpreparaten gemaakt door H. LIEVENS met bevestigend resultaat.

(H. KINDERS, Reuzeweg 55, 9160 Hamme).

Kortschildkevers (Staphylinidae)

De soort *Paederus riparius* LINNAEUS is allerminst zeldzaam, zoals het artikeltje door M. LODEWYCKX (*Phegea* 16 : 18) zou doen uitschijnen. Zij werd volgens mijn Catalogus niet 5x maar wel 20x na 1950 waargenomen. Men dient immers ook de nieuwe waarnemingen in de Catalogus te beschouwen. Op bijna alle vernoemde nieuwe plaatsen werden verscheidene tot tientallen eksemplaren verzameld.

De soort *Lesteva sicula* ERICHSON werd volgens de Catalogus niet 4x, maar wel 11x na 1950 waargenomen. Na de publikatie van mijn Catalogus zijn nog 15 nieuwe vindplaatsen bekend geworden, wat een totaal geeft van 26 vindplaatsen na 1950. Op de in de Catalogus vermelde vindplaatsen was de soort meestal niet zeldzaam. Ze treedt vooral op in de herfstperiode, en blijft zelfs bij sneeuwval en vorst actief.

(R. SEGERS, Rijweg 134, 2658 Puurs).

Hyles lineata livornica (ESPER, 1780) in de kollekties van het K.B.I.N. te Brussel

In de kollekties van het K.B.I.N. te Brussel bevinden zich 25 eksemplaren van *Hyles lineata livornica* (ESPER, 1780) afkomstig uit België. De vlinders zijn alle in goede staat en worden bewaard in één enkele doos. Twee eksemplaren zijn vergezeld van onduidelijke etiketten; ze werden wellicht gevangen vóór 1900. Dan is er een vlinder die gevangen werd op 20.VIII.1915 te Longchamps (Namen). Het oorlogsjaar 1943 moet voor *H. lineata* zeer gunstig geweest zijn. Op 9.VI.1943 werd een bevrucht wijfje ontdekt in het Dudenpark van Vorst-Brussel, dat in het bezit kwam van ene SANDRAS. Deze verzamelaar bekam hiervan een aantal eitjes die tussen 12 en 25.VIII.1943 18 imago's opleverden. In het Arboretum te Tervuren (Brabant) werd op 10.VI.1943 een tweede *H. lineata* gevangen. Een derde exemplaar werd gevonden op 28.VI.1943 te Brussel (Sint-Pieters-Woluwe?) en kwam in het bezit van L. BERGER. Tenslotte bevat de verzameling nog een vlinder die op 2.VIII.1946 te Linkebeek (Brabant) werd gevangen. Het beste trekvlinderjaar van deze eeuw, nl. 1947, liet in de kollekties van het K.B.I.N., eigenaardig genoeg, geen enkel spoor na. Het is duidelijk dat *H. lineata* een zeer onregelmatige trekvlinder is.

(W. TROUKENS, Van Souststraat 502, 1070 Anderlecht).